

Sygn. akt I ACz 1189/15

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Władysław Pawlak

Sędziowie: SSA Zbigniew Ducki

SSO (del.) Barbara Baran (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2015 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku D. B.

przy uczestnictwie M. S.

o nadanie klauzuli wykonalności z zaznaczeniem przejścia obowiązku

na skutek zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2015 r., sygn. akt IX GCo 189/14

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie D. B. domagała się nadania klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego w Krakowie w sprawie sygn. IX GC 492/11 z dnia 9 sierpnia 2013 r. oraz wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie sygn. akt I ACa 498/14 z dnia 11 czerwca 2014 r. przeciwko M. S..

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek.

Sąd ustalił, że wnioskodawczynie przed wytoczeniem powództwa o zapłatę przeciwko (...) spółce z o.o. w K. postanowieniem tut. Sądu z 31 marca 2009 r. (IX GCo 69/09) uzyskała zabezpieczenie w postaci hipoteki kaucyjnej w wysokości 163 793,08 zł na nieruchomościach położonych w S. (działka nr (...), obj. KW nr (...) oraz nr (...), obj. KW nr (...)), stanowiących własność w/w spółki (dłużnika). Hipoteki zostały wpisane w dniu 12 października 2010 r. Zabezpieczone roszczenie było dochodzone w sprawie IX GC 492/11, w której wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 9 sierpnia 2013 r. zasądzono od spółki na rzecz D. B. kwotę 163 793,08 zł z odsetkami ustawowymi od 21 kwietnia 2008 r. i 20 041 zł kosztów procesu. Sąd Apelacyjny w Krakowie w sprawie I ACa 498/14 wyrokiem z 11 czerwca 2014 r. oddalił apelację pozwanej spółki, zasądzając na rzecz powódki koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 2 700 zł.

Pozwana spółka w dniu 30 września 2010 r. w trakcie postępowania o zapłatę zbyła w/w nieruchomości na rzecz M. S. na podstawie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie.

Sąd stwierdził, że wniosek nie zasługuje na uwzględnienie. Jak wynika z art. 788 k.p.c., przepis ten uprawnia do nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko osobie lub na rzecz osoby niewymienionej w tymże

tytule egzekucyjnym jako dłużnik lub wierzyciel. § 1 tego przepisu ma zastosowanie wówczas, gdy dokumentem urzędowym lub prywatnym będzie wykazane, iż na taką osobę przeszło w oznaczonym czasie stwierdzone tytułem egzekucyjnym uprawnienie lub obowiązek. Przepis ma więc zastosowanie wówczas, gdy wymienione w tytule egzekucyjnym osoby nie są wierzycielami lub dłużnikami i na ich miejsce, na skutek następstwa prawnego pod tytułem ogólnym (sukcesji uniwersalnej) lub pod tytułem szczególnym (sukcesji singularnej) weszły inne osoby. W niniejszej sprawie zatem należałoby wykazać dokumentem, że na M. S. przeszedł stwierdzony wyrokami obowiązek dłużnej spółki zapłaty zasądzonego roszczenia.

Tymczasem stwierdzenie przesłanek rzeczowej odpowiedzialności osoby za cudzy dług z tego powodu, że stała się właścicielem nieruchomości obciążonej hipoteką na zabezpieczenie tego długu, nie oznacza przejścia - w rozumieniu art. 788 § 1 k.p.c. - stwierdzonego tytułem wykonawczym obowiązku na odpowiedzialnego rzeczowo, a szczególnie przejścia obowiązku z takim skutkiem, jaki wydaje się postrzegać wnioskodawczyni, czyli że bez uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko tej osobie możliwa jest wobec niej egzekucja, chociażby ograniczona do przedmiotu zabezpieczenia. Chociaż wnioskodawczyni jasno wskazuje, że tytułami egzekucyjnymi, których dotyczy wnioski o nadanie klauzuli wykonalności są wyroki, to ze względu na to, iż uzasadnia przejście obowiązku przejściem przedmiotu zabezpieczenia roszczenia na uczestnika, stwierdzić należy, że postanowienie o zabezpieczeniu nie jest także tytułem egzekucyjnym, o który chodzi w przepisie art. 788 § 1 k.p.c.

Udzielone zabezpieczenie stwarza jedynie warunki do przyszłego zaspokojenia zasądzonego roszczenia z przedmiotu zabezpieczenia. Jeżeli jednak własność nieruchomości obciążonej hipoteką celem zabezpieczenia roszczenia przeszła na inną osobę niż wymieniony w wyroku dłużnik, to wierzyciel, aby zaspokoić się z takiej nieruchomości, winien uzyskać tytuł egzekucyjny przeciwko tejże osobie czyli właścicielowi nieruchomości jako dłużnikowi rzeczowemu.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyła wnioskodawczyni, domagając się jego zmiany i uwzględnienia wniosku a także zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego ewentualnie uchylenia postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Skarżąca zarzuciła naruszenie art. 788 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że stwierdzenie przesłanek rzeczowej odpowiedzialności osoby za cudzy dług z tego powodu, że stała się właścicielem nieruchomości obciążonej hipoteką na zabezpieczenie tego długu nie oznacza przejścia - w rozumieniu w/w przepisu – stwierdzonego tytułem wykonawczym obowiązku na odpowiedzialnego rzeczowo oraz przez przyjęcie, że postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia przez obciążenie nieruchomości hipoteką przymusową nie jest także tytułem egzekucyjnym, o jakim mowa w art. 788 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Słusznie zauważa Sąd Okręgowy, że zabezpieczenie stwarza jedynie warunki do przyszłego zaspokojenia wierzyciela z przedmiotu zabezpieczenia. Sens hipoteki polega na tym właśnie, by w razie, gdy wierzyciel nie może uzyskać zaspokojenia od dłużnika osobistego, mógł wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi rzeczowemu. Musi jednak uzyskać przeciwko temu dłużnikowi tytuł wykonawczy.

Podzielić należy też pogląd sądu I instancji, że w niniejszej sprawie – stosownie do wymogów art. 788 § 1 k.p.c. należałoby wykazać, że na M. S. przeszedł obowiązek stwierdzony wyrokami, zasądzającymi od pozwanej spółki na rzecz powódki dochodzone kwoty. Tytułem egzekucyjnym, o jakim mowa w art. 777 § 1 k.p.c. jest w tym wypadku wyrok, jaki zapadł w sprawie IX GC 492/11 (prawomocny wobec oddalenia apelacji), a nie postanowienie o zabezpieczeniu roszczenia z dnia 31 marca 2009 r. Art. 788 k.p.c. nie znajduje zastosowania, gdy podstawą wpisu hipoteki jest postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, zatem nie nastąpiło formalne przejście obowiązków na M. S.. Jest to sytuacja odmienna od takiej, w której nabyta zostaje nieruchomość obciążona hipoteką, jednakże hipoteka

ta nie jest wynikiem zabezpieczenia roszczenia. Przywołane przez skarżącego orzeczenie Sądu Apelacyjnego I ACz 1705/12 dotyczy innych okoliczności faktycznych.

Ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości nie ogranicza możliwości obowiązanej rozporządzenia nieruchomością. Jeżeli zapadł wyrok a obowiązany (dłużnik) nie rozporządził nieruchomością przed jej zajęciem w postępowaniu egzekucyjnym, to zaspokojenie wierzyciela z tej nieruchomości będzie możliwe. Jeśli jednak doszło do przeniesienia własności nieruchomości na osobę inną niż dłużnik osobisty, którego dotyczyło zabezpieczenie, to wierzyciel musi uzyskać tytuł wykonawczy przeciwko nowemu właścicielowi. Hipoteka daje podstawę do zasądzenia od dłużnika rzeczowego, który nie jest dłużnikiem osobistym, kwoty zabezpieczonej wierzytelności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2004 r., sygn.. IV CK 606/03). Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały III CZP 64/13, przywołanej także przez sąd I instancji, pamiętać jednak należy, że zasądzenie od nowego właściciela nieruchomości świadczenia odpowiadającego długowi osobistemu poprzedniego właściciela nieruchomości w stosunku do wierzyciela, który poprzednio uzyskał zabezpieczenie w drodze hipoteki przymusowej jest możliwe tylko pod warunkiem, że nieruchomość jest tą hipoteką obciążona w chwili zamknięcia rozprawy w sprawie o zasądzenie świadczenia od jej nabywcy.

Przede wszystkim zatem – jak stwierdzono wyżej – to postanowienie o zabezpieczeniu może służyć do uczynienia dłużnikiem rzeczowym M. S., a w konsekwencji pozwolić na egzekwowanie od niego zasądzonej wyrokiem w sprawie przeciwko spółce (...) kwoty. Po drugie zaś – co zdaje się uchodzić uwadze uprawnionej, zabezpieczenie udzielone postanowieniem z 2009 r. upadło. Jak wynika z treści art. 754¹ § 1 k.p.c., zabezpieczenie roszczenia pieniężnego upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu. Orzeczenie to uprawomocniło się w dniu 11 czerwca 2014 r., kiedy to zapadł wyrok Sądu Apelacyjnego, oddalający apelację od wyroku w sprawie IX GC 492/11 i wspomniany miesięczny termin już upłynął. Tymczasowa ochrona udzielona uprawnionemu trwała do upadku zabezpieczenia.

Z tych względów zażalenie uległo oddaleniu na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.